

Čís. 426.

Zavázal-li se nájemce smírem k vyklizení najatých místností jedině proto, že pronajímateli byly úředně uloženy takové opravy v domě, jichž bez vyklizení najatých místností nebylo lze provést, stane se smír, i když onen důvod nebyl v něm vyjádřen, bezúčinným, když úřední příkaz byl dodatečně odvolán.

(Rozh. ze dne 24. února 1920, Rv I 56/20.)

Smírem ze dne 5. září 1918 zavázal se nájemce, že vyklidí najaté místnosti v období květnovém 1919 a to vzhledem k tvrzení pronajímatelovu, že bylo mu nařízeno magistrátem, by provedl takové opravy v domě, jichž nelze provést bez vystěhování nájemníků; důvod ten nebyl ve smíru vyjádřen. Proti exekuci na vyklizení bytu, již vedl v květnu 1919 pronajímatele, podal nájemce žalobu dle §u 35 ex ř., domáhaje se zrušení exekuce, ježto výměrem magistrátu ze dne 5. srpna 1919 bylo vysloveno, že opravy, o něž šlo, lze provést postupně a že nepodmiňují vystěhování nájemníků. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a exekuci zrušil podstatně z toho důvodu, že se změnil předpoklad; za něhož strany uzavřely smír dne 5. září 1918, čímž nastaly skutečnosti, které nepodmiňují nutnosti, by exekuční titul byl proveden, vykonávající naň naopak účinek zrušující. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Jde o to, zdali to, co bylo žalující a tenkrát vypovídané straně podnětem, že se ku smíru, exekuční titul pro shora řečenou exekuci tvořícímu, odhodlala, bylo do tohoto smíru jako podnět skutečně pojmuto, čili nic. Neboť pohnutka sama o sobě má dle § 901 obč. zák. při úplatných smlouvách význam výminky pouze tenkrát, když byla výslovně za výminku smluvena. Pro něco takového není ve smíru opory, neboť smír o pohnutce vůbec nemluví, a to, co bylo v projednávání právní rozepře uplatňováno v souvislosti s obsahem smíru, může býti uváděno pouze jako odůvodněná nebo neodůvodněná domněnka. Povýšil-li soud první stolice tuto domněnku na bezpečný závěr, že pohnutkou ke smíru byl tehdejší příkaz stavebního úřadu, nelze z toho ještě usuzovati, že tato pohnutka učiněna byla při uzavírání smíru zároveň výminkou s účinky dle §u 901 obč. zák., neboť pak by to do smíru buď výslovně nebo podle § 863 a 876 obč. zák. tak srozumitelně pojmuto býti musilo, že by nemohlo býti pochybováno o tom, že tehdejší smír uzavřen byl za podmíněného předpokladu, že platí jenom proto, že stavební úřad vystěhování všech nájemníků nařizuje a že by přestal platiti, kdyby stavební úřad od svého nařízení dodatečně ustoupil.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

Důvody:

Mylně má za to soud odvolací, že k tomu, by pohnutka uzavření smlouvy platila za výminku, musila by býti pojmata do listiny o smlouvě, jakouž jest též smír. Vždyť dle ustanovení § 914 obč. zák. v novém znění při výkladu smluv nesluší se lpěti otrocky na slovném znění jejich, nýbrž dlužno vyšetřiti úmysl stran a rozuměti smlouvě tak, jak

toho žádá obyčej poctivého obchodu. Z předpokladu, z něhož při uzavírání smíru obě strany vycházely, plyne zcela zřejmě, že úmyslem stran bylo požadovati vyklizení bytu a vykliditi byt jen, by provedeny byly magistrátem nařízené opravy domu, k čemuž, jak je magistrát nařídil, vyklizení bylo nutné. Bylo tedy toto provedení oprav, magistrátem nařízených, podmínkou k vymožení práva a plnění povinnosti smírem založených, třeba i nebylo zřejmě pojato do listiny smluvní. Vždyť pojetí výminky té do listiny jen patrně proto odpadlo, že obě strany byly míněny, že musí býti splněna. Nastaly-li však nyní okolnosti, které přivodily, že výminka stranami předpokládaná se přece nesplnila, nenastala skutečnost, na které závisel vznik práva žalovaných pronajímatejů, žádati za vyklizení, tím tedy nastala dodatně okolnost a to po vzniku exekučního titulu, která nárok vymáhajícího věřitele zrušila.

Čís. 427.

Zástavní dlužník nemá práva, nutiti zástavního věřitele, by na místo poskytnuté jistoty přijal zástavu jinou.

(Rozh. ze dne 24. února 1920, Rv II 9/20.)

Na nemovitosti žalobců vázla pro vyživovací nároky nezletilé žalované kauční hypoteka do výše 15.000 K. Žalující, složivše dne 6. května 1918 u poručenského soudu cenné papíry, požívající sirotčí jistoty (státní rentu, zástavní listy, válečné půjčky), v jmenovité hodnotě 16.200 K, domáhali se soudního výroku, jímž uloženo by bylo žalované, by vydala listinu schopnou ku výmazu uvedeného práva zástavního. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a — zjistiť hodnotu cenných papírů ku dni 6. května 1918 penízem přes 15.000 K — uvedl v důvodech po stránce právní: Jedná se o otázku, zda změna zastaveného předmětu jest možna. Jest zdůrazniti, že v tomto případě jedná se pouze o jistotu. Vedle § 469 obč. zák. uhasne zástavní právo zaplacením dluhu. Při použití této zásady na jistotu, uhasne hypotekární jistota, když peníz, který co jistota jest zajištěn, se v hotovosti složí (§ 1413 obč. zák.). Z toho jde na jevo, že daná jistota může býti změněna, že místo hypotekární jistoty může býti dána peněžitá jistota. Vzhledem k tomu jest rozluštiti druhou otázku, zdali složením cenných papírů jest vyhověno zásadě § 1413 obč. zák. Jelikož jde o papíry požívající sirotčí jistoty, nutno říci, že takovéto papíry odpovídají penězům, obzvláště kde se jedná o jistotu, nikoliv o zaplacení pohledávky, neboť i soudy majíce přebytek hotových peněz, kupovaly sirotčí papíry, by své úrokové povinnosti oproti věřitelům mohly dostáti. V tomto případě jest složení sirotčích papírů dostatečným krytím. Dlužno se dále zabývati otázkou, co bude, klesne-li hodnota cenných papírů. V tomto směru měl by věřitel pomůcku v §u 458 obč. zák., dle něhož, nestačí-li předmět daný do zástavy ku krytí dluhu, jest věřitel oprávněn žádati na dlužníkovi jiný přiměřený předmět, pokud se týče doplněk. Staly-li se tedy složené cenné papíry následkem převratu snad bezcennými, nevádí tato okolnost přeměně hypotekární jistoty, nýbrž věřitel může pouze žádati jinou jistotu. Jelikož však zmíněné papíry složeny byly před převratem, musí